

Cosinzeana

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
CLUJ, PIAȚA CUZA VODĂ 16
TELEFON 12 45

DIRECTOR:
SEBASTIAN BORNEMISA
REDACTOR: D. I. CUCU

ABONAMENTUL:
PE UN AN 200.— LEI; PE O JUMĂTATE
100.— LEI. IN STREINĂTATE DUBLU

Creionari

Să ne creștem cititorii!

Fiecare sfârșit de an, este, pentru noi, mănunchi de condeie, care ne petrecem cei mai frumoși ani ai vieții oplecați deasupra meselor săracăcioase de scris, — un prijel de constatari dureroase, de decepții și de meditare. De dimineața ochilor ne trec din nou țate desluzile încercate în cursul unui an și gustăm astfel, pentru a doua oară, paharul amărăciunilor îndurate, din pricina, că scrierul nostru a răsunat iarăși un an în pustiu și că în largul țării încă tot nu s'au aflat pentru sprijinirea lui nici de data aceasta destui prieteni și cititori.

Că o lăspede de moment, ni se lasă astfel pe suflet greoiu fiecă sfârșit de an, îngrețând în inima noastră stă tot alte și alte iluzii.

Dar, decepția fiind doar o clipă, și la începutul anului cel nou, în gândurile noastre vecinic nedălmite iluzii noștră se năruie, și nouă nădeji răsăr din sufletul nostru tulburat de îndoială. Cea din urmă svăcnice a inimii ne înalță iarăși gândul în slavă și o pornim din nou la drum, tot neînfrânți și cu credința că vom birui!

Iată psihologia noastră, a tuturor celor ce ne risipim în aceste rânduri mănunchi sufletul și încercăm să consolidăm publicistica românească! Este ceva dur și nestăpânit în pornirile care nu ne lasă să murim și să ne frângem în două condeie, ci ne mână tot înainte mereu, încrezători, că până la urmă biruința stă la noastră va fi și nu a indiferenței, care ne înconjoară.

Nam vrut în anul trecut dar s'au pește cineva spune, că nu vom izbui în anul cel nou? — Acesta este ideologia noastră și cu acest crez sfârșit de suferință pornim înainte pe drumul, pe care ne-am dus atâta ani și am săngerat de-atâtea ori!...

Dar anii trec aceiași și mereu aceiași! Nici o clipă de seninătate, nici o clipă de răsplăt, nici o clipă de odihnă, nicio fântână de mulțămire. Cefitori publiciștilor culturale din Ardeal rămân an de an aceiași și nu se mai înmulțesc niciodată, ba, par că dimpovră, scad an de an.

În fața acestei stări verificate, ni se impune, cu indiscutabil hotărâre, o datorie! Aceea, de-a ne crește cititorii! Salvarea publiciștilor culturale românești dela o moarte lămpită și lodeauana sălănuă nu poate avea loc, decât dupăce vom fi pregătiți ani de zile nu numai necesar de cititori, cari se simt nevoia de-a citi. Până la realizarea acestui fapt, — truda- ce se depune de către toți aceia, care ne străduim să dăm publicului nostru publicații culturale, este un martiraj, care odată și odată trebuie să înfrângă și voiața cea mai puternică.

Deci, să ne creștem cititorii! Și iată cum!

Celșem mai deunță printre informațiile unui ziar, că în Suedia sau Norvegia, s'a întrodus ca studiu obligator în școlile primare și secundare ceitul zilnic. Ce ar însemna pentru publicistica românească, dacă s'ar face lucrul acesta și la noi? Generația noastră de mâine, s'ar deprinde astfel, încă din copilărie cu ceitul revistelor și al ziarelor și ar da, în viitor, un contingent incontestabil mai numeros de cititori și de înțelegători pentru nevoile pressei.

În căiva ani, presa românească atât de urgisită și de încercată cu mizerii, — ar putea să iec astfel avânturi necunoscute, prin înfrivarea ei, cine ne spune, că nu ar însemna o consolidare și o îmbunătățire și a vieții mănunchilor de condeie?!

Iată, print urmare, o problemă, pe care, credem, că ar fi bine să înbrașșeze cu egală căldură și profesioniștii scrișului și autoritățile de stat. Domnul ministrul Anghelescu, care e, ni se pare, chiar în preajma depunerii în Parlament a proiectului pentru reorganizarea învățământului secundar, întrodăcând în școli ca studiu obligator ceitura revistelor și a ziarelor, ar avea prilejul să dea cu o singură trăsătură de condeie, o perspectivă largă și măreață publiciștilor românești.

S'o facă și va binemerita dela generațiile viitoare!
SEBASTIAN BORNEMISA

De când te-ai dus...

De când te-ai dus și m'ai lăsat
Povara amintirilor întrăgă,
În subțimțea a coborât durerea
Ca peșunim a coborât durerea
Cu șefun copac o pastre de prădă.

Și mi trec pe dinaintea dulcii nimicuri
Și mi te-ai duc mereu, mereu în minte,
Ca prea ai fost frumoși și cuminte.
Te întâlneș pe-a Mureșului țărni
Și o luăm cu-o luntră sus pe apă,
Ori alergăm pe cărărua pustii
Și eu te prind și chipul tău îmi scapă,
Iar serile cu lună le petrecem
Ca doi copii pe banca din grădina
Cu visurile pline de limină.

Dar vai, cu cât mai o cășecă amintirea
Cu-ată! durerea-mi eșă mai păgână!

Și-acum... când nu mă pot nimic să dreg,
Sărut inelul care te le-ășe
De biata me viașău an întreg
Și-a ceasuri lungi de irea singurătate
Cîntă a tale șire parimate
Mă mir și eu și simțu-țai înțeleg:
Mă așă păia trageșse țara înțeg
Și-azi toate vasele m'as îngropate!...

I. SALAUIŢU

Cum ne facem de ocară?

Neseriși și reclamații în teate împrăjurări, nu pierdem nicio ocară de a ne arăta cu atare în orice împrăjurare. Acest vițu al nostru rabănește același din eșcurile țării stărnite dincolo de grante de congresul presii latine.

Nimenia nu e convins până la absurd în puritatea lăntăniții noastre, dar nu credem să fi existat cineva, care să nu fi înțeles restul politic al congresului fiind așa toamnă la Bucărești.
Vizita atător zăriș din țările care se consideră, ca și așa, neclătină puțea să fie un excellent prilej care e de largi cercul relațiilor de ordin spirital, prin încheierea unui strâns schimb de valori culturale. Așa, cel puțin au conceput alții școlii Unicei presii latine și în acest sens s'a lucrut în țările unde această organizație fără prea multe rosturi practice s'au fiint până acum congresice.

Noi însă ne-am dat toată silința să împiedecăm pe alții de a ne cucăște bine și iust. În jurul congresului dela Bucărești s'a strâns un zid gros de superficialitate vorbărească peste care nu puțea să răzăbuț nimenia din valerile reale culturale și artistice ale țării.

Nu bărim. Din aratările ce face N. I. Hercuș în excellenta revistă „Pleada” această bifurcăre apare ca o tristă realitate. Într-un nisteț deluț fălgăirele în revista spaniolă „Gaceta Literaria” aflăm că de înexact, căt de superficial și că de interesat au fost informații strășini despre viața noastră literară. Brăteșcu-Voinști este poet, dl Ion Pillat epigramist, înierina școlnicăcoșă care a răzăbuț în literatură universă se compune din Celariu, Cetișu, Zamfirescu, (2) Vănil Parăvicescu, George Silviu și Virginia Ghiorghiu. În presa psihologică, din Ovid Densusianu, Bedjan Dănil, M. Dragomirescu, D. Tomescu (aparat Terrence) sânt fuzieri critici de talenți, alătura de Mircea Eliad și M. Rălea, Al. Bădăruș și alții.

Din aceste rădăniți, emană, în cari Celariu este un autor universal martur de Virginia Ghiorghiu, care țese de înțeles ce țide cu puțu să-și facă frații latini despre noi, cu prilejul măcar rădănișii existențiale de așa toamnă.

OMEL CU TOANÉ

Impăratul Cocărlos

— Poveste —

de I. DRAGOSLAV

A fost odată, ca niciodată, că, de n'ar fi fost, nu s'ar povățit, iar de s'ar povățit, eșă minuni și comedii s'au întâmplat dela zădăra omului pe pământ, nu s'ar mântuit de scris și ceit nic' într'o sută de veacuri.

Acum, c'ă-ți undeva într'o țară îndepărtată — sau chiar peate pe-aceia — eră un împărat care într'ate zile frumuseș și biruri avea și o grădina mare de tot cu tot secul de pomi roditori și florile cele mai alese de pe lume, iar ceea ce era mai minunat, e că, tocmai print grădina așă, cerșea o apă așa de limpede, ca și cristalul, iar pește apa ceea împăratul turnase un pod de peatră, de minune de frumos și dălni cu mult meșesur. Sub pod era un loc unde, împăratul, vara, venea în becare și, când timpul era prielnic și cerul senin — și așa împreună cu sfetnicul său cel mai de încredere, schimbău în străie de muncier, de se scăldau.

Așă, o făcea el, nu numai de a se găsi singur cu sfetnicul și a fișini cele trebuiri, dar și de a îșipti cam ce vorbesh încrețorii de dănsul.

Căci, veș împăratul așă, trebuie să vă spun, că era un om tare iscoditor, știutor de multe și învățat, dar și domnic de a și și mai multe.

Așă de pildă: el ar fi vrut să meargă într'un car fără boi, sau că, să aibă un leagăn care să-l ducă print văzduh, să vadă nu numai sațele și orășele din împărăția lui, dar chiar lumea întregă, să audă dela mare depărtare ce vorbesh oamenii despre el și oastea lui. În sfârșit ar fi dorit să șie și gândul lui Dumnezeu, nu numai al oamenilor, de s'ar putea.

Nește deosebese dorințele împăratului mersese acum până la capătul lumii — știuți până atunci.

Când într'o zi, pe când, tot așa cu sfetnicul său tocmai se bălăucea în apă, ce te cheștiți dă, că nemă-nesam, se pomeneră că trec pe pod doi oameni poșii la chip și rufoși, că nu se fișea atât pe apă de străul lor și tocmai, în dreptul unde se scăldă țara împărătească, numai se opresh în loc și unul, dintr'înșii, vorbesh să fie acuzit:

— Dacă împăratul țării țiești — cum ăre el domnia de-a cunoaște și iscodi toate — ar mănea din smochinul cel mai bărdn din grădina și ar zice: „Nas ne cocărlos, pe dată Cocărlos”, s'ar și prefice în o pjură sau vultur mare și atinș, fără greutate, nu numai că ar putea să se suie pe sfăncel cele mai înalte, dar ar putea, fără multă bătere de cap, să-și vadă și împăția lui și alte allora, ba

ar așă și ce vorbesh lumea despre el, și așa ar și cum să că-mănușă și țara mai bine.

— La asta, celalaltă dumeț vorbi:

— Bine, dar când ar vroi să se prefacă iar în om?

— Așari? — răspunse cel dinlăi rufoș. Nici cu gând pe greu: mai mănăi o smochină și zici în așta pe lămba farăncă: „Nas cocărlos șdrăngălea necocărlos” și, îndată devii om cum ai fost. Iar dacă, Doamne fereste, vei uita vorbele așă, rămăi vultur toată viața șă — cel puțin — până ție aminte de ele”.

Și cum grăi vorbele așă, rufoșii și trecură podul și pierău printre copaci spre a eși în lumea ler pe alță poartă a grădini.

— Auziș, Măria Ta, întrebă sfetnicul — Auziș?

— Cum de nu răspunse împăratul, dar șii că așa m'ar îșipti strășnic să încerc chiar acum, să sbor puțin print împărăție...

Zis și făcut: cum numai împăratul șia smochinul fermecat, — fiind pus chiar de țalăt său, când dănsul era copil, — și plecău într'acolo.

Și luând o smochină în-o înșine sfetnicului și alță pentru el, roștră amândoi într'un glas: „Nas necocărlos — pe loc cocărlos”, se și vărură precălmăbăt în două poseri mari ce cizău ce de vultur, și că fără voia ler, la cea dinlăi fălăfire de aripi, începu să se înalte în văzduh.

Tii, ce frumuseș, ce plăcere, ce desășare șă shori în văzduh, să te riedi mai sus ca brazii cele mai înalți și chiar de țarut cutărdăre din cras, și să vezi depărtările căi cuprinși cu ochii, să vezi sațele și orășele ca niște jucății, oamenii ca soldății de plumb de mici, — la munca cămpului și așa țară să te coste un ban, fără să te fișe nimeni cine ești!...

Mai mult că se scoborau călădății și pe lângă în preajma muncitorilor, făcându-se că ciuguleș ceva timp, iar ceea ce îl umplea de mândrie pe împărat, era că țelți, țărâni îl vorbeau de bine și îl binecuvăntau pentru înțeg dușina și judecata cu care ducea sațai și țară.

Acum, eșă eră seară și îl fi se făcuse și foame; se săturășă și de sbural și ar fi vroi să se întorță în împărăție.

Când la umbra unor ulmi din o margine de zăriră a sață de țigani rădănci, cari înaintea secului, stăteau cu lulelele în dîm și poveștau și rădeau cu lău hot mare:

Zori de toamnă

Luceferii scipid în aşomă,
Se stâng ca nişte vine monahale,
Pe-o streşină de cer mijieşte-agate,
La Kăşării o lavă stăcoje...

Şin liniş de-a-cuivă nostalgice
Curg zoroie de toamnă pe tarlat,
Şi promoroa'nă o poelici de zale,
Pe gheburii de meleguri se mlădie...

In vale printre sălcii se strecoară
O gâră, ce târâş'n' i gheab la moară,
Atât mălce de basme şi tristie.

C'odată-un pelerin din lumi uitate,
Pe când trecea tot în demăneate,
A stat... să-şi plănă... puserii de vieţi...

GABRIEL DRĂGAN

Cu dos de a şi cerei veselia asta pe ci, poposiră în copaci din preajmă, aşezându-se cum se poate mai bine, fără a fi bănuţi.

Când iată şi sosis în fuga mare unul din cei doi rufosi, dela pod, care povestii:

— Fratilor, împăratul a pârto-rău cu vrăjitorul — bulbaşul, săpânşu nostru: l'a înşelat să mănânce din smochinul vrăjii în grădina lui, şi acum, aiat el cât şi sfeticul — Văzuru său sunt păsărele în păşuri, şi de vor uita ce să zică spre a redeveni oameni, când vor gusta iar din smochin, rămân pe veci paseri, pe când Vataful nostru, care sa-u luat toate măsurile, lăundu-şi chipul împăratului, şi-a cu el sfeticului, nădăduşie ca în noaptea asta căsă doamnă în patul Mărio-Sale, iar mâine să iee trebiu sfaticul în mână, iar pe voi tot să vă îmbrace în călănie şi să vă aşeze în şublele cele mai mari.

Vai, lipă împăratul, va să zică is nenocot'i Au-zişi sfeticul, ce zici?

— Să nu pierdem vremea Mărio-Ta: să plecăm, să ne schimbăm iar în oameni, să mergem să pedepsim pe fiileci, că e tot mare primjdie.

Dar ce folos, mănăcăr ei — nu-i vorba — iar din smochinul vrăjii, însă să-şi aducă de tot cuvântul, neco-
"Nas cocăros", au zis ei, dar de *sdrangavela neco-
carios*, au uitat că pământul, şi mai cu seamă *sdrangavela* nu l'a se răsuca în inimile ca într-un pusti.
Cănuca ei şi dăie peste dânsul, roşind: ba *baravela*,
ba *dandavela* — ba alte bâzacoim — pace! — Ulnăscă
că pământul.

— Tiu! Vai! Ce ne facem, că am uitat ce să zicem. Vai de noi! Vai de mine! Mor! prinsă a se vădăcă împăratul.

— Vai, Mărio-La, da cu, da' eu că am uitat şi cum mă chiamă...

Da' cu, parcă, ştiu cum mă chiamă, îi dă împăratul năcăim. Să mergem acum la împărate, să îpăm, să plângem, să şirigim, vine suntem şi cum am fest-ani-găni, peate ne-ar înţelece slăbişii, slugile, lumenă.

Dar acum iplanie mare:
O gigancă venise cu veste — şi se bătea cu pumnul în piept şi se jura — că a văzut chiar ea cum împăratul şi cu sfeticul său, au fost luaşi de un nor şi urcaşi la cer, dar ea, ca mai ştie că împăratul după bu-nică-său e neam de fărăon şi că vine un frate a lui ai-dome la chip, să se suie în scaunul împărătesc chiar în noaptea cea — cel mult a doua zi.

Si dăta asta tărăbuie mare, plânsete şi bocierii pe slugi, pe sfetnici, pe osteni; noroc că bietul împărat era helci, că de ar fi avut şi nevastă şi copii se prăpădeau şi el şi ea de jale.

Acum turburare în norod: unii pe cine să puie împărat şi căte necazuri toate; alţii aşteptau pe împăratul cel nou, vestit de gigancă.

In van se roliă ei, paserile, împrejurul palatului, intrară în casă, în sala tronului, îpând desădăduşii dând a înţelege prin îpăle jalnice necoroarea lor, căci ei ce înţelegău în vorbire lor, dar pe dânsii nimeni...

Şi merseră ei tot şurând, până îi apucă noaptea la un castel vechi şi ruinat.

Imprejur, îpnicie de om nu se simţea, ci, doar dela ferăstă unui turn, parcă se vedea pălând-o leacă de lumina.

— Să ne oprim acum, — zise împăratul, — că-să frudul de noi mai pot, şi măhni de-mi vine să pic de-a' îpnicior... Şi toată ziua nemăncat. Astăzi mare vărăj pe capul nostru — umma al. Ia mai vite, sfetnice, gândeşte-te, nu îfrai puca aduc, aminte o dată de ce trebiu să spunem să devenim iarăşi oameni?

— Înăltae împărate, — răspuse sfeticul în limba lui vulturescă, — Dzeu să mă ieră dar holera ştie, nici că pot să dau de cuvântul poicil.

— Acu să rămăne acum, grăi împăratul, şi se acuiară pe un copac înal în faţa turnului cu ferestrele luminate, şi ale căror geamuri erau, din pricina căldurii, deschise că se putea, nu numai vedea ce e înăuntru, dar şi auzi ce vorbesc locatarii.

Acu, nu spre puţina urmăre a împăratului, vizură stând pe un pat o femeie de o frumuseţe uitătoare; însă încătuşată în lanţuri, iar lângă ea o mătuşă bătrână, — se vedea a fi o vechi şi credincioasă slugă a casei, care o îngreia.

— Ce vorbau, la venirea lor, nu prea se ameză, dar din toate desprinsă următoarele verbe ale femeii lihere: — "Îl urăsc, nu te înţelegi căi urăsc?" Cum pot suferi asemenea pocitanie, care mia făcea aşă de mare rău; care ni-a s'rifrat fără, mia schimonosii slujitorii şi mia ruinat căştiiul...

— Aşa este, îi răspuse bătrâna. Insa vite, tot el e mai fere, scumpă Domniţă. Gândeşte-te că mult nu pot merge lucrurile acestea şi îfiri ză poate şi pe Mărio-La să se prefacă îfiri o dilhanie etvă, ca pe toţi ostăşii şi slugile hotiului.

— Am să mă îtal rog, înca în ia seară lui Dumnezeu şi Maice-Domnului, săi dăca năi mine nu mia sosis de undeva vre-o măntuire, atunci, fără vete nu îfiva vrăjitorului.

Din astă împăratul înţese că tot afăruşul de vrăjitor, care l'a înşelat cu smochinice, e pricina şi răului istuia, şi acum aşteptară, doar ce are să se mai petreacă... că, înca.

Dar cu că se apropia miezul nopţii, cu atăta ruinele prindeau vânt: veneau paseri din toate părţile, ieseau din toate scorburile şi zidurile pustii şi mai ales cucuvele, ciufi, bufti, huhurezi şi alte paseri de noapte, să dai să fugi să nu le mai vete.

Nu mult, după asta, veniră şi doi oameni sdrăcoş-roşi, şi urăşi la chip, din care unul, care nu era decât arăstul de vrăjitor, care şi îfura în camera Prinţesei şi grăi:

— Iaca, iar am venit. Am venit pentru cea din urmă oră să te rog, să-mi fi soţie. Eu acum am pus mâna cu vrăjile mele şi pe tronul împăratului de la ră-sărit. *Pe asta* şi pe sfeticul său team şi prefacă în căte o vapori, spre a nu se mai da jos de pe vârful stâncilor cât vor trăi. Să deosece mâne am să mă sui în scaunul împărătesc, n'aş vrea să fiu răi Domniţă. De-acca, alege: ori primeşti să-mi fi împărăteasă ori, de nu, te schimb şi pe fine în o papură — ceva — să le fi tu varăse. Da, gândeşte-te, până cu mă duc să mai vorbesc ceva şi cu slujitorii tăi vrăjii-şimi dă răspunsul.

Apoi, omul cel îfiri trecu în o odăie mare unde era un fel de cuptor cu vată.

Cele două paseri, împăratul şi sfeticul, sburară atunci pe al copac al căru creangă geamuri chiar lovea treceasta odăie telcia şi a cărei geamuri erau deschise, aşă că i văzură şi auzură şi-alcea totu.

Aşa de pilă, vrăjitorul mai îfuru apinspe pe vatra cea un foc mare, apoi aşezând nişte oale şi ucele pe lângă iar, şi băgând nişte fierăţi vechi în foc, şi la vedea la îndemână un cap de cioară moartă, şi un picior de capră, prinse a descânta şi a face semne; a strânge fierăţile în ucele şi a chema duhnurile rele.

De moia se şi umplu odăia de dăvoii şi dăvoşele care, în secolul, dăvo cu ce să îfure, îfimbone şi clăci-şite şi tot astă... *sdrangavela* — şirigim sosis şi năcăim dăfă îfimbunul toate păsărici, momente, care împreună cu duhnurile nopţii pînseră a nica atăta până au picat jos de frudul ce erau şi au călăit ocesii.

In vremea asta prinţesa în camera ei, ru a prididit cu rugăcinea către Dzeu şi Maica-Precisă, şi nu ştiu, parcă, de data asta, o nădeje se sălăşui în sufletul ei, un cuget bun care o mângăia că are să scape de atătea suferinţe şi asta o întări şi mai mult să se în polivească vrăjitorului.

Ci iată ce nu mai îfampăla:
"U! grăi vrăjitorul, căte tovarăşii său: In sfârşit fice pe noia lui Scarăşelii şi neaptea asta. Vărăjile făcute m'au îfirit şi măi mult, a face rele. Decamdata să ne vedem aşezăti în tronul împăratului schimonosii în pajură. Dar mai îfuri să vedem ce facem cu frumoesă prinţesa; merge după mine, ori o prefac şi pe dânsa în papură?"

— In sfârşit, Înăltae împărate, îi dă celalalt vrăjitor, pe care, nu ştiu, ca din senin, aşă, îl prinse o mănăcămie de limbă; cu asta ai nouă împărat pe capul lui; iar slăpânii lor, şed zina ascuşi în scorburi şi zidării; iar noaptea vin cu toţi desăi, înca că nu mai au putere a doua zi ce se tărăscă... Harha, urmă el răsând, cum leai mai pacilii şi pe aceşti dăo; ci nişte smochine vrăjite î-mi schimbă în doi vulturi de stânci... Dar, măi, ce cuvânt le-ai spus de nuşi mai pot veni în fire?"

— Aş, fage vrăjitorul, cuvântul meu îfomeci greu, e tot din limba noastră îfigănească, dar vrăjile mele î-au zapăcit. Ce am zis? Când or mânca să zică: "Nas neco-căros, făr-le vulturo", — "cocăros", — cam aşă ceva, iar când or vrea să devie oameni îee iar căte o smechină şi ză zică: "Nas cocăros sdrangavela neco-căros!"... Ce mare treabă?"

— Harha, sbucni iar tovarăşii vrăjitorului, dă rău î-mi zapăcit, de n'au mai putut săseşi amăntescă mcar atăta lucru... Nuvi vorba, că şi cuvântul cu am greu de îfuit minte.

La asta, două îfete de pasere se auzură şi două fălăiri se auzură îpădărăndu-se în noapte.

— "Nenorocire nouă! — facu desădăduşit vrăjitorul: Cum dracu te-a pus să stărneşti aşă vorba. Să ştii, că asta nu e bună; să ne grabim!"

Îpeticile auzite, parcă, au fost ceva ca o scălpărare de bucurie, ca o prevăstire rea pentru vrăjitor.

— Mă duc, îi dă grăbi, vrăjitorul, mă duc la prinţesa iar. A vrea, n'a vrea, o îau cu sima. Numai dânsa cu talismanul cel-ear şi care-l îne ascuns, poate să ne scape: luând-o de soţie, cineva, capată o putere aşă de mare, că nimenca pe lume nu poate face nici un rău omului celuia.

In vremea asta împăratul şi sfeticul său, şurând cu mare îfucală spre hotărele împărăţiei, se sileau să nu

uite ce auzise îngănând mereu *sdrangavela neco-căros*. Iar, ajungând la smochinul cel vrăjii, din grădina palatului, şi iară luare căte o smochină în gloc, roşind în gând: "Nas cocăros, sdrangavela neco-căros!" — la care, mi-nune, se şi văzură iară ostăni.

Apoi, în miez de noapte, intrară în palat pe o uşă de din dos şi luară măsuri, în taină, cu slugile cele mai credincioase ca vrăjitorii să fi prinşi, iar cei ce au primit să le fie supuşii vrăjitorului, să fie aspru pedepsii.

Şi cu asta, mai toată cetatea până în ziua, era în cunoştinţă de ce a patimut împăratul dela cei doi ticăloşi de vrăjitori.

A doua zi dimineaţa, curtea palatului era plină de lume, prefăcându-se chiar că aştepta cu bucurie pe noul slăpân.

Când şi cei doi vrăjitori, venind în trăsura aurită trasă de telcior îpărzicui, gata de a se încetona, dar fără Craiă din castel ruinat, căci de data asta cu toate făgăduiele şi ameninţările vrăjitorului, — stăternă în credinţa în Dzeu, — rămăse neclimăta în nădejea unei apropiate măi-tiin.

Însă, abia intrară pe poartă urmăii de o oaste de îfigan care şirigau: "Trăiască împăratul nostru!" — că, ade-vărat, au căte şi îfeli în balconul palatului cu haină de cap-purpură pe el, cu sceptrul în mână şi coroana pe cap.

La asta, vrăjitorii cu toată îpăcivă vrea să se stăngă, însă porile s'au închis; şi oastea credincioasă împăratului, a şi tăbărit asupra lor, gata să-i stăse.

Apoi vrăjitorii au măfăruşii totu: că ei sunt doi bulbaşi sau vatavi de satre îfigănesi, că ştiu atătea vrăjitorii, că îfimbucă şi soarele pe care, că pot schimbă — ori când vor vrea orice lucru, orice fiinţă în ce vreau ei; — că până acum, au schimbăti în paseri şi alte vicioli sălbatice opt îfimbucă, şi ca e săpăm pasete opt împăratii pe care, dăca dobândeste îctare, i le pune pe toate la picioarele împăratului, numai pe prinţesa din castelul ruinat din n'a schimonosii-o încă, de orice încă el mai nădăduia o hă-tărăscă a fi sofa lui.

Dar, împăratul măsurând răul făcut de vrăjitorii, apoi temându-se de noui sarlatanii şi vrăjitorii ale lui, l'osândi la moarete ce se obiisua atunci: legea osândii lui de coamele a două hărnărsari, carii încurând şi îi făcure pe vinoafă boacă; că deştre îfigan, hotărâri să fie vânduţi ca robi în toată lumea şi ori cui. Şi deatunci, etvă, a împut *robia îfigan*.

Şi, cu asta, s'au stricat toată vrăjitoria bulbaşilor de până atunci, slugile prinţesei care şi cei opt împăraţi şi ai ostiilor lor deveniri iarăşi oameni, şi auzind ce a fost cu ei, au venit cu toţi împreună cu craiă cu mari daruri să mulţumiască împăratului.

Iar cum, acesta, trăi şi bulc, sau — cum s'ar mai zice, *îfăcu toamăne sau îpşures*, — au făcut o nuntă ca aceea, de au îfucă şi puterii.

Dar, şi împăratului-odăia de braşoava aşă îea rămas un poroc — amca auzit de pădăruia lui, îea-pue-ţele mele de împăratul Cocăros, şi cu porcela asta a rămas până a muri săracul.

Şi cu asta îmănuă, vă zic o ziă bună.
Valeni de Munte 12 Aug. 1927.

I. DRAGOSLAV

Heinrich Heine

Cântec vechiu

Sesii-a primăvara, — 'n aer
Răsun' al ciocărilor tril,
Lumini, culoare şi miresme,
Adusu-ne-a cu al April

Simt sufletul cu mi se n'moia
De caldu ciocării glas
Dar în inima-mi măhănit,
Un cânt de jale mi-a rămas.

Îl cânt şi ciocăria întrecă:
— Dece îfice cântu-atai de-amar?
— E-un cântec învechit, dragă-
De ani îl cânt dear, în zadar.

Îl cânt, când îmverzeşte crângul,
Şi sufletul mi-î simt tot greu,
E-un cântec vechi de cânt bunica
Micuţa mea, şi-îl cânt şi eu...

trad. de I. CONST. DELABABIA

Arabescuri săptămânale

Sabia cu două tăișuri

Gazetăria, ca și itagatun turcesc, e o sabie cu două tăișuri. Se infinge, nimioasă, în adâncime uor nenunatăre păcate sociale, dar face și multe victime nevredite. Vorbeste, se înțelege, despre presa onestă, de bună credință, care nu pune la cale satfășuri și nu coloniază oamenii, de treabă. Cealaltă, nu mă e sabie cu două tăișuri, ci o adevărată otrăvă, un primejios stupefiant, multiplicat la masina rotativă și aruncat pe piață în doze colidante. Într-o zi, poliția bunelor moravuri nu ia nimic măsură, fiindcă, după cum se știe, libertatea tiparului e garantată de umbra lui Gutenberg, de amnificarea revoluției franceze și de Constituția liberă a României.

Nu toate țările din Europa sunt însă atât de înaintate ca noi pe acest tărâm al democrației. Italia, de pildă, a devenit în ultima vreme, de când înghește de soarta ei, D. Benito Mussolini, un adevărat cârcă al reacțiunii. Nu numai că are fost un mare și rău suveran, aprafita, spre marca nenorecare a progresului și civilizării omenești, iar cele cari s'au resemnat să trăiască sub regimul de control care al fascismului, sunt supuse la tot soiul de regulamente și restricții. Inchipuți-vă o țară, în care analfabeții n'au voie să scrie și străinii n'au dreptul să facă politică... Nu e revoluțior?

Ultima dispoziție a Duceului, care sălăpănește în momentul de față peste cele șapte coline ale Romei, lovește fără milă în cel mai prețios capitol al ziaristicii de pretundenți: reportajul senzational. Gazetele italiene au fost învățate, decodantă polițicesc, fără un de recință, să nu mai publice nimic știu despre crime, sinucidii, drame pasionale, victorii, scandaloși conjugale, perversități sexuale, și celande. Zădăria d'ului Benito Mussolini e foarte simplă. Toate aceste destăinuri, cu amănunte scabroase și cu desvălțuri enervante, nu fac decât să răspândească răul, să dea e altora gustul acroșelor fapte avorturoase, să devolea, pe neștiute, spiritele de imitație a patimii. E preferabil ca publicul să fie mai puțin exact informat de ceace se petrece rău pe lume, decât să se inspire din gazete pentru greșelile lui vitioare.

Toate bune, dar ce ne facem cu libertatea presei?

Presa și paradisurile artificiale

Să pitească d. Benito Mussolini la București, să vadă scandalul pe care l'a deslășit simicideria frumoasei doamne, sărmană victimă, care, plicidită de viață și de dustră de abuzul cu stupefianțe, și-a pus capăt zilelor printr'un glonț de revolvere la vârsta de optzecișase ani. De câteva zile, gazetele noastre sunt pline cu listele de amănunte scandaloase, cu alțuri transparente în petșoare din societatea bucoștănească, cu indicatii și explicații asupra intrucțiunilor morții și de cauze, în chiar cu adresele registrelor, care se îndelincnesc în vântul adevăratului război sustanțate. Aceste adrese nu erau cunoscute, până acum, decât de cei inițiatți în viațele lui. Grație presei, ale cărei servicii sunt de nepretuit, misterul s'a deslășit în fața marului public. Fiecare știe acum de unde se poate procura tulburătoarea otrăvă.

Nu era mult mai bine, dacă nu interveneau refotiviele, și dacă cercetările împotiva amatorilor de paradisuri artificiale era purtată cu o desăvășită discreție, fără să se bată toba? Se zice, că pisica cu clopoței nu prinde șoareci. Nu pot să cunosc pravele făcătura despre valoarea reverberat, mie mi se pare adeseori, indidicabilă, de ce data acceptat sunt convins că înțelepciunea poporului nu greșeste. Ce nevoie e de alate publicitate în jurul unor deprinderi rușinoase? Și, mai ales, pentru ceastă atmosferă de roman-toilet, în care sunt povestite descoperirile agenților secreți? În același număr de ziar, în care se publică patru colone despre fracțiunile beției albe, abia se găsește câteva rânduri în amintirea lui Alexandru Cuza, cel dintâi domnitor al Principatelor-Unite. Oare viața fostului colonel, război dintr'odată la valoarea unui simbol național, și exilat apoi în împrejurări atât de tragice, n'ar fi un subiect de roman?

Contagiunea literară

Există, prin urmare, după părerea noastră și a Duceului fascist, o contagiune a literaturii senzationale. Căți înfieri nu s'au sinucis după lectura lui „Werther”, căți băieți de liceu n'au visat să se facă bandiți elinghiți fiind isprăvile lui. Arsène Lupin, și căți bărbați în toată țara, nu s'au dat destrăbălării încercând să imite aventurile lui Casanova?

În privinta acestora ar trebui cercetate și ravagile pe care le face cinematograful cu lutoasele lui drame sentimentale, cu filmele lui de aventuri, cu toate realitățile mutilate. Un nou romanism caută să ne prindă în ghare. De pânza cinematografului, viața uralăză în ale culor. Fetele de mărit învață aici, că până și cretoirescile au dreptul să-și aștepte contele, pretendent la mâna care are. Femeile măriate se întorc acasă nemulțumite că soțul lor nu seamănă nici pe departe cu Rudolf Valenzimo și se scootesc din pricina aceasta foarte nenorecitate. În unele funcționarijese din întinericul fermecat al sălii, cu certitudinea că și putea aunge milionar în scurt timp.

Acesta nu însemnează, că eram cenzura filmelor de cinematograf. Doamne ferește!... Semnalăm numai un nou gen, care răsare pe orizontul artei, foarte dornic să se emancipeze de sub suzeranitatea teatrului bun, — și lăsam pe cititori să tragă concluzii.

MOISE NICOLAE

Povestirea Pribeagului Willie

de SIR WALTER SCOTT traducere de I. O. Ștefanovici-Swenski

— Continuare —

În sfârșit se despărșiră, și stăpânul meu trebură să călărească înapoi spre casă prin pădurea dela Dittmurick, adevăcă podul cu brazi cel negri, cum zic oamenii. — Eu știu pădurea cea, dar din partea mea brazi pot fi tot așa de bine albi ca și negri.

La gră pături se gășeste un loc salbatice și la marginea locului o casă unde se schimbau cai, un fel de han, ținut de femă tânărădușulă — îi ziceau Tibbie Fow, — și acolo bietul Steenie strigă să i se dea o măsură de vinrose, că toată ziua nu luasă nimic în gură. Tibbie îl rugă cu tot dinadinsul să mbrace o leacă de carne, dar el nu se putea gândi la asta, și bău căt brandy era din două dușii, zicând o urare la ficcare: — cea dintâi în amintirea lui Sir Robert Redgaunlet, și n'ar mai avea liniște în mormânt până nu va fi făcut dreptate sărmanului său arendaș? iar a doua în sănătatea (Deavolului), Vrășmașului Omului dacă el îi va aduce îndară: punga de bani sau dacă i'ou spune ce a făcut cu ea, căci el vedea că toată lumea era în stare săi scolească un hoț și-un înșelător, și astai părea mai rău decât însăși ruina casei și averii lui.

Și o luă calare înainte fără săi pese încotro. Se făcuse noaple groasă și copaci o ficcau și mai negară; ci el lăsa dobitoacul s'o apuce pe drumul de prin pădure. Când deodată, din oboseli și frudit cum era, calul prise a sări și fugi, și a se ridica în două piciorie căt stăpânul meu abea se mai putea ținea pe șea; și un călăret ivi nu știu de unde alături de el zise:

— „Ai un dobitoac vânjose, prietene, nu vrei să mi-l vinzi. Zicând așa, ai așine grumazul calului cu joarda lui, și calul prise din nou să meargă greoi și potcinindu-se ca mai înainte.

— „Dar iute l'a lăsat voinicia”, continuă strănul, „asași și cu voinicia multor oameni cari se cred în stare să facă lucruri mari până sunt puși la încercare”.

Stăpânul meu nu-i cam da ascultare ci-și împințea calul, zicând „noapte bună, prietene”.

Dar pasăminte strănul nu era din acela cari se dau băntăși așa lesne; căci oricum călărea de iute Steenie, el îi era mereu alături cu acelaș pas. În sfârșit stăpânul meu, Steenie Steenep, se mără pe jumătate și, ca să nu spun mințina, pe jumătate fu cuprins de frică.

— „Ceai tu mine, prietene?” Zise el. „Dacă ești un fir alță că o n'am bani; dacă ești un om cumsecade și ai nevoie de tovarășie, apoi inima mea nu-mi dă ghies nici la glumă, nici la vorbă. Iar dacă vrei să știi drumul, eu nu te pot îndrepta că nici eu nu-l cunosc”.

— „Dacă vrei să-mi spui nezarul ce te pasture”, zise strănul, „eu sunt unul care deși am fost foarte nenfericit în lume, sunt singurul care înțide o mână de ajutor prietenilor lui”.

Și așa, stăpânul meu, mai mult ca săi verse focul dela inimă decât că nădăduia la vreun ajutor, îl spuse tot dela început la sfârșit.

— „E o treabă grea”, zise streinul; „dar cred că te pot ajuta”.

— „Dacă mi-ai putea împrumuta banii și pe un timp mai lung — alt ajutor nimenea nu-mi poate da”, zise stăpânul meu.

— „Dar poate vor fi fiind niște bani sub pământ”, zise strănul. „Iată, o să fu deschis cu dumnea; așa putea să-ți împrumut banii pe chezieză, dar poate că nuși place învoala cu mine. Acu, îți pot spune că fostul tău boer nu-și are liniște în groapă fiindcă lău blestemat, și din pricina vaetelor alor tăi; și dacă îndrăznești te duci acolo să-și vezi el își va da hărtia devențioare că ai plătit”.

Părul stăpânului meu i se ridică pe cap la această propunere, dar secoti că tovarășul său gumește și că încercă să-l sperie, însă că i va împrumuta banii la sfârșit. Afară de asta viarsul îl înfărise inima și nezarul îl aduseșe la desmădește. Și spuse că nu se teme să meargă nici chiar până la porțile iadului; și un pas mai departe, după dovadă. Streinul răi.

Și așa ci călătoria înainte prin cea mai mare desime a codrului, când deodată calul se opri la ușa unei case mari; și, de n'ar fi știut că locul cel adevărat era cale de zece mile departe de acolo, tațăt meu ar fi crezut că se află la Redgaunlet Castle.

Ei călătira în curtea din afară prin cele două porți mari și vechi; și toată parțile din față a casei era luminată; se auzeau cîmpeași și lăși și dănușia și zvon în legem cum era de obicei în casa lui Sir Robert la Paști și la Crăciun și la asfel de zile mari. Ei descălecară și stăpânul meu, după cum îl păru, — își legi calul chiar de inelul de care-l legase în dimineața zilei aceleia, când cercetașe pe tărâmul Sir John.

— „Doamne!” zise stăpânul meu, cezar fi dacă moarte lui Sir Robert ar fi fost numai un vis?!”

El bătu la ușe cum fi fost obiceiul și vechea lui cunoștință, Dougal Macallum — chiar ca de obicei, — veni săi deschidă ușa și zise:

— „Cîmpioarele Steenie, aici îmi ești băete? Sir Robert te strigat tot timpul?”.

Stăpânul meu era cu un oin în vis — el căută cu ochii pe străin, dar el dispăruse. În sfârșit el încercă doar să zică:

— „Ho! Dougal D'wcover tu ești viu? Eu te credeam mort!”

— „Lasă-mă pe mine în pace”, zise Dougal, „și vezi-ți de treburile tale;” și căută de nu lua nimic dela nimenea de pe aici, nici carul, nici băutura și nici bani, ci numai dovada carei pe drept a ta”.

Grând acestuia îi arată călea prin încăperi mari și prin ganguri pe cari stăpânul meu le cunoștea prea bine și apoi în oada cea veche căpșușă cu stejar; și locul răsună de căntec de lume, vinul roșu curge gâră, și se injurau și lău numele Domnului în bafoșcuri întocmai ce pe timpuri în zilele de slavă ale lui Redgaunlet Castle.

Dar, Doamne Dumnezeule, ce mai ceată de cheșturi erau cei din jurul mesei. Stăpânul meu recunosc pe mulți cari cu mult înainte se duseră pe cea lume căci el adevsea le căntase din cîmpei celor mai mulți dintr'înși în hall-ul dela Redgaunlet. Acolo era sălbatice de Middleton și, stricitul de Rothes și Sanderdale cel vicelan, și Dallych cu capul lui pleșu și cu barba până la brău, și Earshall cu mâna pătă de sângele lui Cameron, și Bonshaw cel crunt care legase mâinile și picioarele rântului Cargill până îi lășine șiele, și Dunbaron Douglis, îndotul frădător al țării și al regelui. Era și sângerosul. Dovele Mackenzie care fusese prieten de cealaltă cu un zcu din pricina înțelepciunii și a duhului lui lumesc. Și acolo era și Claverhouse, tot așa de frumos ca și pe când era în viață, cu pletele lui lungi negre, încreștate revărăndu-se pe haina lui cu șireturi de colorare roșiețică și ținându-și mereu mâna stânga peste cea dreapta ca să nu se vadă rana de glonț de argin. El sta la o parte de cealaltă și privea la ea cu un aer melancolic și mândru, în timp ce cealaltă strigau cântul și tădeau de răsuna săia. Dar zămbetele lor erau grozavice de strămbate din timp în timp și hotetol lor săi prefăcea în ulete așa de sălbatice ca stăpânului meu i se învinețeau până și unghilele și i nșgheta mărșă din oase.

Cei ce serveau la masă erau chiar spurcați slujiori și oamenii din trupă cari făcuseră cruzimi alături de stăpânii lor. Acolo era Făcățul Lung din Netherdown care ajutase la luarea lui Argyle; și portretul episcopului; porfărelului îi zicea oamenii Beșica Dracului; și afurșii de gardiani în hainele lor cu șireturi; și sălbaticii Amoviri din Highland, cari vărșau sângele ca pe apa; și mulți slujniciri fiduli, mândri de inimă și sângerosi de mână ce se țărău în fața celor avuși și-i făceau și mai răi de cât le-ar fi fost fire; măcinând pe cei nevoiesi în pulbere al unde bogății îi zdobirășe numai în bucași. Și mulți, mulți alți veneau și plecau ca și când ar fi fost priși de treburile lor în viață fiind.

Sir Robert Redgaunlet în mijloc acestui cheșt grozic striga cu o voce de tunet ca să vie Cîmpioarul Steenie la capul mesei unde ședea el; picioarele erau întinse înainte și înfășurate cu flanelă, lângă el se gășeau pistoalele de obănc, în timp ce spada cea mare și lață odinnea rezemată de scaunul lui, tocmă cum îl văzuse stăpânul meu cea din urmă ară pe pământ — chiar și perina pentru maimuța lui și era alături; dar dobitoacul nu se vedea acolo — pe semne nu era ceasul lui; căci el și alți zicând când li se înfășă: „Măioru n'au venit încă?”

La altă răspundea: „Măioru va fi aici des de dimineață”. Când stăpânul meu se apropie de Sir Robert, sau duhal lui, sau poate diavolul în chipul și asemănarea lui, zise:

— „Ei Cîmpioarele, ai limpezii cu fu-meu treaba cu arenda pe un an?”

Cu mare greutate tațăt meu strășne o leacă de sus flare ca să poată spune că Sir John nu voia săo limpezască fără dovada din partea Dumnealui, a boerului.

— „O vei avea o Steenie, dacă vei cănta una din cîmpei, zise chipul lui Sir Robert” — Iar zănt: *Bine ai făcut, Luckie*.

Asta era cântecul pe care tațăt meu îl învățase de la un vărșor, care-l auzise pe când se inclinau Necuratăului, la adunările lor spurcate; tațăt meu îl căntase uneori la oșpetele zgomoșoase din Redgaunlet Castle, dar niciodată prea de voie bună. Când îi auzise numele căt nu înghetă și zise, ca să-și ceată ertare, că nu avea cîmpioarul cu el.

— Va urma. —

CĂRȚI ȘI REVISTE

Gib. I. Mihaescu: *La Grandiflora* — Ed. Scrisul Românesc, Craiova — Lei 100.

Gloriile noastre literare se fac repede și durează puțin. E un fenomen aproape constant. Pentru literatul român nu există o perioadă de începuturi anevoase, în care elementele diverse ale personalității se luptă între ele în căutarea unei statorniciri de vitor. Dela primele începuturi, cine n'a isbitul să se impună, e condamnat să rămâne piesă de istorie literară, pe care să o descopere cândva cine știe ce cercetător precizat și de gust, după cîncișeas „opere” publicate rîzît, literatul român trebuie să se găndiască la volum, dacă nu vrea să rămână pentru totdeauna „un uluit” precece.

De aceea avem gloria la 24 de ani, cari la 40 de ani s'au scaltăit; și aceea abundanța aceasta de „opere” literare îmbătrînite înainte de vreme, pe cari, după o scurtă și fievică vâlva în jurul lor, nu le mai cercetează nimenea.

Fenomenul este consecința unor împrejurări sociale specifice. Dătorele societății românești nu se încheagă armonice și nu se proporționează logic. La un popor de 14 milioane de suflete avem abia 2 milioane de orașeni, apoi pentru preocupări mai mult sau mai puțin intelectuale. În liniamente generale între aceste două pături sociale se sapă o prăpastie adâncă, pesce care încă nimenea nu s'a găndiat că e bine să se arunce cât mai multe punji de contact spiritual.

Dar, din cei două milioane de erăseni „intelectuali”, căpi cîșese mai mult decât gazeta cu conțiană otrăvă politică? Zece mii de exemplare în firățul unei cărți bune e un eveniment extraordinar, în jurul căruia încep a fierbe invidiile fraternitenele în mici inșuării, sau în grosolane atacuri, după temperamente. Edițiile se numără dela a doua sau a treia mie, când nu încep chiar dela cele dinăi zece sute.

Fatal, numărul literațiilor întrecînd puterea de cuprindere a pieței literare, se crează o concurență, care merge pînă la cele mai înverșunate lupte. Canalul celor ce s'au făcut grabîți un loc și așteaptă să răziască la culmi, admite numai un singur succes, acolo unde nu se poate constata cu bucurie un trivis nou; al delcui succes începe să devină înțeles, persistența înță și timpulva îndrăznelului se ridică violenta sau peridna părădina conștientă amenință.

Pușji sunt cei ce rup zăgăzurile acestei regule comune. Intru ei, Gib. I. Mihaescu se ridică deasupra după o îndelungă și temeinică perioadă de formare, în care fiind a avut răgaz săsă căntărească mijloacele de realizare, sășși maturizeze procedeele creatoare și să adănciască sursele de alimentare, pîntr'o selecționare definitivă a materiatului propriu fiții lui artistice.

Volumul, pe care îl dă, fărînu după alții cu care plecase la drum, acum aproape zece ani, nu e o surpriză pentru cei ce l'au urmărit, călcînd iactices, așezat, spre o înță cu temeinice roștari literare. Gib. I. Mihaescu se așează în primele rînduri ale prozei noastre, fără șguduri și fără grabă, firesc. „La Grandiflora” îl consacră peste verdicțul confrăților, uluiți de această apariție incontestabilă, care a trecut neobservată pe lângă ei, pentru a le ieși înainte.

E teacă criticilor de profesune să stabilizească locul lui Gib. I. Mihaescu în proza românească, fie sub unghiu „genialității disecant-concizante”, fie sub aspectul valorii artistice „psiholog-sintetice”. Noi firăm făcut aici datoria de simpli croniciari, bucurăș de succesul curat și durabil al unui scriitor, care a muncit făcut și șpornic pentru isbînda de aslăzi. D. I. CUCU

Mențiuni bibliografice

C. Pajură: *Cîntecul în armag* — Ed. revistei „Clopotul”, T. Severin — Lei 10.

O broșură de versificație lesne, din care nu putem încă descoperi talentul promițător. Înțalim aici reminiscențe din toate părțile. Poezia lui Ion Mînișculescu pare a fi avut totuși mai multă putere de sugesție asupra autorului, căci o înțalim aproape în toate cele 20—30 de paginute ale broșurii.

Publicarea acestor exerciții, cari merg într'o revistă de încercări, a fost desigur o greșală. Poate mai fărînu selecționândușși mai riguros versurile, d. Pajură să poate dela ceva meritoriu. Acum însă nu distingem nimic deosebit în versurile sale.

Tara Noastră An IX, Nr. 4, Cluj.

D. I. Agăbiciucan înlocuiește lipsa din țară a delui Octavian Goga cu un iudicioș aricol în fruntea revistei despre condamnabila mentalitate a celor ce nu conțenesc

a face meruu apel la judecata străinătății, rău și parțial informată, asupra stărilor noastre de acasă.

Poetul viguros, care e d. Clurezu seamăză o frumoasă pezie „Rugăciune”. Nu adărăm însă decât în parte la spiritul aricolului delui G. Tulbur, care crede că trebuie să fim numai decât učenicii cuiiva. Interesante notele de auto-biografie ale delui Petre Nemețianu.

Pleciada, An I, Nr. 2, Craiova, O revistă de subire intelectualitate, în care se măzînesc rău talentul și cultura a deli publiciști înmări, d-nii N. I. Herescu și T. Păunescu-Ulimu.

Colaborează în acest număr d-nii Murru, V. Voiculescu și I. Dongorozi, acesta din urmă cu interesante note despre reorganizarea Teatrelor Naționale.

Ținuta fermă a cronicierilor afirmă un spirit hotărât la conducerea revistei.

Falanga, Anul II, Seria II, No. 32, București.

Întrînd în tema aricolului despre mixtinea elementelor străine în cultura românească, relevant în numărul nostru trecut, d. M. Dragomirescu atacă fără stil și fără bibulii ociltoare, dar just, activitatea străinului crenicăr plastic, Oskar Walter Cizek, care sustine un curent artistic cu totul străin de geniul sufletului românesc.

Grații Româneșce, Anul I, No. 12, București.

D. Svițkeskici, fost agent diplomatic al Serbiei, apără cum poate drepturile sărbilor asupra Banatului roșic, ca răspuns la arările revistei despre superioritatea numerică a românilor din Banat. Dar teoria dsale e prea subredă ca să reziste. MANOLE AMPOIANU

De toate și pentru toți

Determinarea sexului după sînge

La Leningrad dr-eul Manoloff face de mai mult timp experiente, care urmăreș să stabilizească sexul și rasa unei persoane cu ajutorul unei reacțiuni a sîngelui. Un sir de alții e a experimentării în măr și locuința și deabia acum un an guvernul sovietic va înștăla un laborator special în insitutul patologic.

Fundamentalnic dr. Manoloff constă în faptul că reactivul preparat de dînsul decolorează sîngele bărbătesc, peacănd sîngele femeesc tratat cu acest reactiv își păstrează culoarea. În timpul a patru ani, decănd Manoloff experimentează, determinările sale au dovădit o siguranță de 86-95%. Altă serie de încercări ale sale constă în determinarea rasă după sînge. Sîngele fiecărei rase tratat cu reacția lui, capătă o nuanță diferită, așa că se poate recunoaște dacă e sînge de rus, itar, chinnez, etc. Reacținea amintită a fost aplicată de Manoloff nu numai sîngelui omeneșc ci și la animale, plante și chiar la unele minerale.

În ulfimul timp, din cauza dificultăților legate de obținerea sîngelui omeneșc, mai ales de diferite rase, dr-eul Manoloff ascunde înăc multe lucruri necunoscute. Cu toate acestea cîteșe a descoperit pînă acum otră un important material pentru diagnoza medicală și ajută în numeroase cazuri la rezolvirea problemelor de medicină legală.

Vesela împărătească

Pentru aș cîști cum se cuvine pe d. Doumergue, președintele Republicii franceze, cu prilejul vizitei sale la Londra din anul trecut, s'a dat un banchet la Buckingham Palace, cu magnifica vesela de aur a casei Regale engleze. Această vesela, care a fost adusă la Londra de la palatul Windsor, pentru această serbare, conține un serviciu de masă pentru o sută de persoane cu supiere, iavi, farfurii lungi, un serviciu de fructe cu numeroase piese și un serviciu de cafea.

Transportul acestor lucruri prețioase nu se face fără mari precauțiuni. Ele sunt așezate într'o trăsătură specială, legată în tablă de oțel pe dinlăuntru și din afară, trasă de mai multe cai. Împrejurări ei merge o puternică gardă călare.

Farfurile sunt încălzite, înainte de întrebunare, pe un grătar, care se înșeală în apă fierbinte, Uscate fără a fi șterse, se așează la masă.

Nuamai servitorii de cea mai mare încredere sunt admisi să se așingă de aceste vase.

Funcționarul înșarcinat cu păstrarea acestor mase de metal prețios este un giuvaerșu experimentat.

INSEMNAȚI

O bicicuri nouă și bune. Nu e în obicatul nostru să ne cîștim scriitorii. Din potrivă, societatea românească a vremilor noastre, care a putea avea legături firești cu acești mîniari ai eternului și frumosu, alcătuită în marea ei majozitate din străvînii, manifestă o mare ororare pentru contactul mai strîns cu lumea scriitoricească. E jena fievică a disproporției de nivel intelectual, sau simplul dispreț pentru lipsa de averi acumulate pe orice cale? Nu șim! Faptul însă e la îndemîna tuturor.

De ce așerbitoriea lui Brătutescu-Voineschi, cu participarea oficialității de obicei insensibilă la asemenea inițiative, ni se pare un fenomen ciudat și inexplicabil. E însă și un început, care merită încurajaj și înșpăntînit în obicuirile noastre, pentrucă scriitorul e o raritate, care trebuie larg cîștită.

Ne gîndim că alții au ajuns de mult aici. Alătura de noi, unguri au dărîtu lui Mikszáth, tot la 60 de ani, un castel și o moșie. D. Brătutescu-Voineschi nu va avea parte de atâtea bunătați, dar ne gîndim că începutul făcut de d-șsa ar putea să ne scutiască de hafozura altor apucături urate față de scriitor. Dacă stătu nu poate sau nu vrea să înzestrezze pe scriitorii să înțelegem măcar un lucru și anume că scriitorul are ei el dreptul la un trai emese. Exemplul lui Mikszáth ne aminteș scandalul care se face în jurul casei, cumpărata pe datorie, a unui poet ardelean bine cunoscut. Hiendele preșii noastre nu mai conțenesc de a degropa toate murdările vocabularului de mahala pentru a le arunca asupra lui. E drept însă că cel ce e numit cu groasă ironie „castelul dela Ciucea” face o amunții politică, proșcintă în redacțiile cu piercuni, cari crează la noi curente de opinie publică. Dar aceasta nu înșeamă că apucăturile acestor indivizi rău intenționați merită să fie menajate. Din potrivă.

Să ne gîndim că serbitoriea de acum a lui Brătutescu-Voineschi poate fi deschizătoare de noui orizonturi.

Un oaspe rar. A sosit la București scriitorul italian Enrico Corradini, pentru a asista la premiera piesei sale „Juliu Cezar”, reprezentată pe scena Teatrului Național. Prilej de strîngere unor raporturi, cari ni se impun dela sine prin înșăși natura legărilor de limbă și de sînge ce avem cu Italia și fii ei.

Enrico Corradini e un vechiu, statornic și bun prieten al nostru. În penumărăte rînduri am avut dovăzi de bună prietenie și răz simpatie dela acest vicedreș italian, care ne e și numai un strălucit scriitor, și un important factor politic. Astăzi, senator fascist, el vine la noi ca la o vatră veche, unde se știe bine și cu dragoste ocetit.

Scriitorul poate să ne fie un frate mai mare, dela care avem să învățăm multe. Printre primii scriitori ai mișcării naționale în Italia, care s'ar poate asemăna așercării cu mișcarea sîmăntătorie dela noi, Enrico Corradini este și gloria acestei mișcări menită să cărmărească viața literară a Italiei spre surșe proprii de creație.

Literatura lui onestă, adăncă și puternică a înzestrat Italia cu cinci romane de mare valoare, cu un volum de multe prefișe și cu oți drame, din cari pișea ce se reprezintă la București acum nu este cea din urmă. Nu mai vorbim de cele două volume ale lui de critică literară închinute ideii naționale în literatură și de numeroșle lui volume de discursuri politice închinute aceluși idei.

Întă de ce vizita ce ne face acum Enrico Corradini e pentru noi o cinste, pe care șim să o prețuim cum se cuvine.

Propuneri frumoase dar greu de realizat. Apropiindu-se jubileul de 90 de ani al „Gazetei Transilvaniei”, care va avea loc în Maric, confratele O. St. Iosif publică în „Universul” un aricol plin de frumoase sentimente, arătînd că așa cum este astăzi vechia gazeta, care a înșdeplinit un frumos rol în trecut, jubileul nu poate fi un apaj al prezentului. „Gazeta Transilvaniei” spune d-șa, trebuie reintegrată în tradiție, deoarece patimile politice personale au făcut din această glorioasă foaie de cultură și educație națională, o rusine.

D. V. St. Iosif ar mare dreptate, dar ne îndoină că frumoșele dsale îndemnuuri vor deschioga interesul personal de pe trupul slăbit al „Gazetei Transilvaniei”.

Emineșcu în engleză. Valorusul literat și om de cultură, d. I. O. Stefanovici-Swenski, doctor în litere de la Universitatea din Londra, va publica un volum de versuri traduse de d-șsa în engleză din Emineșcu. D. Stefanovici-Swenski prepară și un volum în româneșce „Cîșpurii și suflete engleze”, cuprinzînd o parte din notatiile dsale publicate în revista noastră și în „Cultura Poporului”.